

Kreikkalainen viihderomaani

Maarit Kaimio, FT, Kreikan kielen ja kirjallisuuden professori emerita, Helsingin yliopisto

Antiikin kreikankieliseen kirjallisuuteen ilmaantuu 1. vuosisadalla eKr. aivan uusi kirjallisuudenlaji: romanttinen rakkaus- ja seikkailuromaani. Se käyttää runsaasti hyväkseen vanhemman klassisen kirjallisuuden piirteitä ja motiiveita: voimme nähdä vaikutteita niin eepoksesta kuin draamasta, historiankirjoituksesta, matkakertomuksista ja kansansaduista. Kokonaisuus on kuitenkin uudenlaista kirjallisuutta ja muistuttaa niin ilmiselvästi nykyajan romaania, että juuri tämä nimike on kirjallisuudenlajille sopiva – vaikka sillä omana aikanaan ei ollut mitään yhtenäistä nimitystä.

Kreikkalaisissa viihderomaaneissa seikkailee kuvankaunis rakastava pari. Yleensä rakastavaiset joutuvat kokemaan päätähuimaavia seikkailuja ympäri Välimeren maailman. Elävältä hautaamiset, orjaksi myymiset, meri- ja maarosvot, sodat, mustasukkaiset kosijat, valekuolemat, oikeudenkäynnit, vankeus ja kuolemantuomiot ovat heille jokapäiväistä leipää. Ihmeellisesti he kuitenkin selviävät kaikesta ja pysyvät uskollisina toisilleen – ainakin teoriassa –, kunnes purjehtivat onnellisina avioliiton satamaan..

Nämä romaanit on ilmeisesti kirjoitettu laajaa ja monenlaista yleisöä ajatellen. Ääneenluettuina – kuten antiikissa yleensä tehtiin – niistä pystyi nauttimaan kouluja käymätönkin, mutta sivistynyt lukija saattoi arvostaa niiden kerronnan ja tyylin taidokkuutta ja viittauksia klassiseen kirjallisuuteen.

Monista romaaneista on jäljellä vain katkelmia, mutta kokonaisina meille on säilynyt viisi:
Khariton: Kallirhoe (suom. M. Kaimio, WSOY 1983)

Ksenofon Efesolainen: Habrokomes ja Anthia

Akhilleus Tatios: Kleitofon ja Leukippe (suomennos tekeillä, M. Kaimio)

Longos: Dafnis ja Khloe (suom. M. Kaimio, WSOY 1990)

Heliodoros: Theagenes ja Kharikleia.